

LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA ALS AJUNTAMENTS¹

per Josep M. MESTRES i SERRA

Lingüista

---

1. INTRODUCCIÓ

El 1993 es compleixen deu anys de la promulgació de la Llei 7/1983, del 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya. Un dels balanços que s'han de fer, pel que fa a la seva aplicació, és, sens dubte, si ha servit per normalitzar les nostres administracions, i més concretament, la municipal, que és la més acostada al ciutadà/dana.

L'article 26 d'aquesta Llei estableix que «allà on així ho exigeixi la situació sociolingüística, el Consell Executiu, d'acord amb les corporacions locals afectades, ha de crear o subvencionar centres especialment dedicats, en tot o en part, a fomentar el coneixement, l'ús i la divulgació de la llengua catalana». A fi de complir aquest manament, el Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya va aprovar, els dies 3 i 11 d'octubre de 1988, els estatuts del Consorci per a la Normalització Lingüística (ECPNL).

El Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) és presidit pel director/ra general de Política Lingüística (art. 9.1 ECPNL), i la Generalitat de Catalunya té en el Ple del Consorci la meitat més un dels vots (art. 7.4 ECPNL). Cal dir també que la Generalitat es fa càrrec del 65 % de les despeses d'aquesta entitat i que les altres entitats consorciades cobreixen el 35 % restant (art. 22.a ECPNL).

1. Amb aquest article vull expressar la meua reconeixença per la tasca que fan les persones que, des dels centres de normalització lingüística, els serveis comarcals de català i els serveis locals de català, s'esforcen diàriament perquè la normalització lingüística als municipis sigui una realitat plena.

El CPNL va néixer amb la finalitat de «fomentar el coneixement, l'ús i la divulgació de la llengua catalana» (paràgraf primer de l'art. 3 ECPNL). Així mateix, el Consorci havia de portar a terme «iniciatives en el camp de l'ensenyament no reglat del català», i havia de prestar «serveis d'animació cultural, traducció i correcció, i altres que siguin escaients a les finalitats del Consorci» (paràgraf segon de l'art. 3 ECPNL).

Perquè aquests objectius es poguessin realitzar, el Consorci havia de concretar aquestes iniciatives «en la creació i manteniment de centres de normalització lingüística i de serveis locals de català» (paràgraf tercer de l'art. 3 ECPNL).

L'any 1989 el Consorci es va dotar també d'un reglament de règim interior, tal com estableix l'art. 26 ECPNL: es tracta del Reglament del Consorci per a la Normalització Lingüística (RCPNL).

2. ELS CENTRES DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA I ELS SERVEIS LOCALS DE CATALÀ

Des de la constitució del Consorci per a la Normalització Lingüística, en una bona part dels ajuntaments dels pobles, les viles i les ciutats més importants del Principat de Catalunya s'han constituït, mitjançant convenis entre el CPNL i cadascun d'aquests ajuntaments, centres de normalització lingüística i serveis locals de català.²

2.1. *Els centres de normalització lingüística*

Els centres de normalització lingüística (CNL) assumeixen per a tot el seu àmbit territorial, com a mínim, les funcions següents: la correcció i l'assessorament lingüístics, la dinamització de les activitats de normalització lingüística i l'ensenyament del català (art. 3 ECPNL). Més concretament, les funcions generals dels CNL són «les de correcció i traducció de textos i d'assessorament lingüístic; les de dinamització lingüística dels àmbits públics i privats i les d'ensenyament no reglat del català, organitzades per programes sectorials; i altres funcions previstes en els Estatuts del Consorci» (art. 21 RCPNL).

Per poder dur a terme aquest ambiciós projecte, cada CNL es compon

2. En alguns municipis petits hi ha el que s'anomenen *oficines de català*, que són serveis lingüístics de dimensions més reduïdes, i en els consells comarcals, els *serveis comarcals de català*.

del Consell de Centre, el director/ra i el personal tècnic i administratiu adscrit al Centre. Així mateix, en poden dependre diversos serveis locals de català (art. 18 RCPNL).³

El CNL és dirigit per un director/ra, nomenat i separat pel president/ta del Consorci a proposta del Consell de Centre. El mandat del director/ra és per un període de dos anys, renovable tantes vegades com el Consell ho consideri oportú (art. 27 RCPNL).

El Consell de Centre és regulat pels articles 18 i 19 dels estatuts i pel capítol VI del Reglament del Consorci, i el componen majoritàriament persones nomenades per les corporacions locals afectades, les quals disposen sempre del 51 % dels vots de tots els membres del Consell (art. 23.1.a RCPNL); dos representants de la Generalitat (en representació de la Direcció General de Política Lingüística i del Departament d'Ensenyament, respectivament) (art. 23.1.b); representants de les entitats de l'àmbit territorial relacionades amb la normalització lingüística nomenades pels ens locals d'acord amb l'apartat a del mateix article 23.1 (art. 23.1.c); el director/ra del Centre, que disposa sempre del 10 % dels vots (art. 23.1.d); el secretari/tària, amb veu i sense vot (art. 23.1.e), i entre un i tres representants del personal tècnic, també amb veu i sense vot (art. 23.1.f).

2.2. *Els serveis locals de català*

Els serveis locals de català (SLC) tenen la missió d'impulsar la normalització de l'ús del català en l'àmbit local, mitjançant programes anuals, i d'oferir assessorament lingüístic i sistemes d'aprenentatge del català (art. 20.1 ECPNL).

Sense oblidar el principi de desconcentració que ha de prevaler en tota administració pública, els SLC actuen coordinadament amb el CNL al qual estan adscrits (art. 20.2 ECPNL).

3. Aquests centres amb serveis locals de català dependents es componen d'un director/ra, un coordinador/ra, els responsables de cada servei local de català i els tècnics/ques de normalització lingüística.

Al CNL de la ciutat de Barcelona aquesta estructura és una mica més complexa, atès que als districtes hi ha també serveis de català. Així, aquest Centre es compon d'un director/ra, un subdirector/ra, tres coordinadors/res sectorials, delegats/ades i tècnics/ques de normalització lingüística.

3. EL PROGRAMA D'ADMINISTRACIÓ LOCAL⁴

El 13 de novembre de 1990 el Ple del Consorci va definir el Programa d'Administració local com a preceptiu per a tots els municipis consorciats. Aquest Programa vol potenciar i consolidar l'ús del català com a llengua pròpia dels ajuntaments i dels altres ens locals que integren el CPNL.

La tasca que s'ha de desenvolupar per complir aquest Programa té, per àrees, les fases següents:

- anàlisi i revisió dels documents de treball
- normalització del programari (*software*)
- dotació de materials d'assessorament lingüístic
- anàlisi dels coneixements de català dels treballadors municipals i pla de formació lingüística.

En la pràctica, el Programa d'Administració local concreta les orientacions generals aprovades pel Ple del Consorci, que es realitzen en les línies de treball següents:

- formació del personal municipal
- contractació i promoció del personal municipal
- relació amb els ciutadans.

Fins ara s'han fet enquestes sobre els coneixements i l'ús del català entre el personal municipal, s'han impartit cursos de català per a aquest personal, s'han elaborat reglaments d'ús del català dins l'ajuntament i s'han creat comissions de normalització lingüística per vetllar per l'aplicació dels criteris pel que fa a la utilització del català en l'àmbit de l'Administració municipal.

4. LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE LES CORPORACIONS MUNICIPALS

La unitat d'assessorament lingüístic de cada CNL/SLC és l'encarregada d'«assessorar la població en general i les corporacions locals» i d'«avaluar la qualitat de la llengua dels documents de les corporacions locals»

4. He extret la informació que dono en aquest epígraf del llibre: CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA. *Memòria-directori 1989-1991*. Barcelona: CPNL, 1992, p. 27-28.

(art. 42 RCPNL). Així doncs, podem afirmar que els CNL/SLC tenen la responsabilitat directa de vetllar per la normalització lingüística en l'àmbit local, en general, i dins l'Administració municipal, en concret.

En els ajuntaments consorciats, doncs, els responsables del CNL/SLC fa un cert temps que malden perquè tots els serveis del consistori es normalitzin pel que fa a la llengua, mitjançant programes de normalització lingüística (PNL) dins l'ajuntament mateix; però la tasca no sempre és fàcil, per les raons que veurem més avall.

Les reflexions que segueixen, totalment personals, són el resultat de múltiples converses tingudes amb membres de CNL/SLC d'arreu del Principat durant aquests dos últims anys (1991-1992). En cap cas no volen reflectir la situació concreta de cap municipi, sinó que volen ser el compendi de les impressions tretes d'aquestes converses, amb l'única finalitat de contribuir a una discussió positiva sobre aquests centres tan importants —a parer meu— al servei de la llengua i del país.

Abans d'entrar en aquestes reflexions, hem de tenir present que, en general, en els consistoris es considera el CNL/SLC quelcom aliè a l'ajuntament, per tal com no pertany estrictament al seu organigrama. Segurament aquest fet ens pot ajudar a entendre —encara que no a justificar— algunes actituds de persones concretes, especialment d'alguns polítics municipals.

5. FACTORS DE «ANORMALITZACIÓ» LINGÜÍSTICA

En l'aplicació dels programes de normalització lingüística damunt dits, sembla que, d'entrada, hi ha cinc factors que poden fer que no reixi:

- 1r. La manca de motivació del funcionariat.
- 2n. L'alta inassistència a les classes de llengua catalana que s'organitzen per al funcionariat.
- 3r. El poc aprofitament de la formació en llengua catalana que se'n segueix.
- 4t. El desinterès que demostra de vegades l'estament polític municipal per la normalització, el qual depèn, en certa manera, inversament del grau de «catalanització» de la ciutadania. Aquí cal aclarir també que l'actitud dels polítics per aquesta qüestió està més en relació amb el tarannà personal que no pas amb la ideologia que representen.
- 5è. El fet que el CNL/SLC hagi de lluitar alhora en diferents fronts, dins i fora de l'ajuntament, i la limitació de recursos que hi ha, en canvi, en general per a la normalització.

6. EL FUNCIONARIAT

En aquest aspecte és essencial tenir en compte que encara és cert que el català és poc necessari en la feina diària de molts funcionaris municipals. Així mateix, els funcionaris intueixen —erròniament o no— que, en general, els càrrecs de l'ajuntament no s'atreviran a exigir-los una competència suficient en llengua catalana, per si se'n pogués derivar algun problema d'ordre polític.⁵ Un exemple paradigmàtic d'aquesta situació és el fet que actualment alguns polítics siguin tan reticents a l'hora de comprometre's signant cap document en pro de la normalització, i que, per no signar, siguin capaços d'inventar-se les excuses més inversemblants.⁶

Aquesta poca implicació d'alguns alts càrrecs amb vista a la normalització de l'ajuntament es manifesta també en el fet que, en diverses corporacions municipals, els llocs de treball no tenen dissenyat encara el perfil lingüístic que els correspon, i no hi ha unes directrius concretes ni clares en matèria d'ús lingüístic.⁷

Així mateix, hem de pensar que el fet que a la Llei de normalització no hi hagi un règim sancionador en cas que se n'incompleixi l'articulat, en limita clarament l'aplicació.

Pel que fa, concretament, al personal funcionari, podríem dir que hi ha bàsicament dues actituds diferents envers la llengua catalana:⁸

a) La de les persones que consideren que la normalització és un bé i que cal potenciar-la (que podríem anomenar, d'una manera simplista, *el personal motivat*), i

b) La de les persones que veuen la normalització com una campanya més aviat d'imatge política i com un entrebanc més per a la seva feina (que podríem anomenar, també d'una manera simplista, *el personal no motivat*).

5. En aquesta qüestió, cal no oblidar el paper preponderant que té el secretari/tària de l'ajuntament, del qual depèn, moltes vegades, que el P.N.I. s'apliqui adequadament. Caldria, doncs, fer una tasca de conscienciació entre els membres d'aquest col·lectiu.

6. Em refereixo, especialment, al reglament d'ús de la llengua catalana i al Programa de normalització lingüística, que comentaré més endavant.

7. Darrerament alguns municipis s'han dotat d'un reglament de normalització lingüística intern. Caldria, però, comprovar-ne el grau d'aplicació, que sembla que encara és un xic lluny d'assolir el nivell òptim.

8. Aquesta divisió només vol caricaturitzar dues actituds que, amb molts matisos, es donen entre el funcionariat municipal. En cap cas no hi ha la pretensió de fer una divisió entre «bons» i «dolents».

6.1. *El personal motivat*

Es tracta del col·lectiu que està interessat a aconseguir que l'ajuntament ofereixi el servei òptim des del punt de vista lingüístic i que està disposat a aportar-hi totes les seves capacitats.

Les persones que formen aquest col·lectiu tenen, aproximadament, el perfil següent:

- Són catalanoparlants, encara que aquest no és un tret determinant per a la qüestió que ens ocupa;⁹
- Veuen en l'aprenentatge de la llengua una manera de perfeccionar la seva activitat laboral;
- Estan adscrits a àrees en les quals es treballa normalment en català;
- Els seus caps, en general, tenen actituds «de model» o, si més no, positives envers l'ús normal de la llengua catalana.

6.2. *El personal no motivat*

Es tracta del col·lectiu al qual no li preocupa, ni poc ni gaire, que l'ajuntament ofereixi un servei òptim des del punt de vista lingüístic.

Les persones que formen aquest col·lectiu tenen, aproximadament, el perfil següent:

- Una part important són no-catalanoparlants que han nascut fora dels Països Catalans, encara que ja he dit que aquest no és un factor determinant;
- No tenen cap mena de consciència lingüística;
- Consideren l'assistència a les classes de català com una manera de «cobrir l'expedient»;
- Estan adscrits a unes àrees en les quals l'ús de la llengua catalana s'empra poc;
- Els seus caps no valoren ni fomenten l'ús del català en l'àmbit laboral.

Cal indicar a part que sembla que el personal com més jove és menys motivat està per l'ús del català i que alguns caps, quan van «per feina»,

9. Fins i tot diria que sovint les persones no catalanoparlants són les que estan més interessades en la veritable normalització lingüística, més que no pas alguns catalanoparlants, que es consideren uns «entesos» en la matèria.

prescindeixen de la llengua pròpia de l'Administració catalana, perquè «n'entrebanca l'execució».

7. LA MOTIVACIÓ

Sembla, doncs, que el primer obstacle que s'ha de salvar a fi de normalitzar els ajuntaments és aconseguir que els funcionaris no motivats canviïn d'actitud.

Al meu entendre, serà difícil una implicació generalitzada dels no motivats si hom no els fa veure els beneficis que la formació en llengua catalana els pot aportar. Encara que no s'aconsegueixin uns alumnes «convençuts» en el sentit militant del mot, es pot aconseguir que el funcionariat vegi la llengua com una eina útil que li serveix en el mateix grau que l'espanyol i que li és imprescindible per exercir la tasca que té encomanada.

Tanmateix, perquè el funcionari/nària vegi els beneficis damunt dits cal que la mateixa corporació se'n convenci. És a dir, difícilment el funcionari/nària hi posarà res de la seva part per normalitzar-se si s'adona que no hi ha una correspondència i una coherència en l'organització administrativa de què forma part.

Vegem quins podrien ser alguns d'aquests beneficis:

a) Per a l'ajuntament,

- prestigi davant la ciutadania
- unificació de models lingüístics i de formularis¹⁰
- unificació de la imatge corporativa davant la població
- coherència interna davant el funcionariat
- qualitat lingüística dels textos que s'ofereixen al ciutadà/dana
- poder gaudir de personal més qualificat.

b) Per al funcionariat,

- millora de la formació
- valoració de l'esforç
- utilitat de la feina feta en pro de la normalització

10. Cal admetre, però, que el fet que encara s'estigui fixant el llenguatge administratiu i jurídic fa que hi hagi un cert component afegit de vacil·lació i d'inseguretat —que sortosament s'ha aconseguit de controlar—: models de formularis que es van modificant, canvis de terme per designar un mateix concepte, usos diversos segons l'Administració de què es tracti, etc.

- reconeixement com a mèrit preferent a l'hora dels concursos de trasllat i/o de promoció interna
- adequació a les directrius de l'organisme per al qual treballa.

8. ESTRATÈGIA PER ASSOLIR LA NORMALITZACIÓ

Amb la finalitat que els ajuntaments i les altres administracions locals puguin assolir la desitjada normalització lingüística en els seus actes i documents, el CPNL va aprovar el mes de març de 1992 el *Model de reglament per a l'ús de la llengua catalana a les administracions locals*. L'àmbit d'aplicació del Reglament per a l'ús de la llengua catalana a les administracions locals (RULC) són les entitats locals (en aquests moments, ajuntaments, consells comarcals i diputacions) i els organismes que en depenen (patronats, societats anònimes municipals, societats limitades municipals, etc.).

Aquest model de reglament consta de vint-i-vuit articles agrupats en onze capítols, i és el fruit del consens assolit entre el CPNL, l'Associació Catalana de Municipis i la Federació Catalana de Municipis.

A més de les normes que recull aquest model de reglament, i que si s'apliquen una vegada aprovat el RULC de cada municipi poden ser força efectives, dos criteris directrius podrien servir també per aconseguir l'objectiu de normalització lingüística en l'àmbit de les corporacions municipals —que, naturalment, es podrien incorporar en forma d'articles en el cos del RULC:

a) La llengua catalana s'ha de fer servir en tots els serveis de l'ajuntament, però cada lloc de treball ha de tenir definit el nivell que ha d'assolir la persona que el vulgui ocupar (que no ha de ser mai inferior al nivell C de la Junta Permanent de Català).¹¹

b) La formació assolida pel funcionari/nària en llengua catalana ha de ser reconeguda per l'organització (com a mèrit o com a requisit per aconseguir alguna mena d'incentiu).

11. Recordem que el capítol IX («De la selecció, provisió i reciclatge del personal») del model del reglament publicat pel CPNL no especifica quin hauria de ser, aquest nivell. En qualsevol cas, per a cada lloc de treball hauria de ser, com a mínim, el mateix que s'exigeix d'espanyol als funcionaris en l'Administració espanyola.

9. DESENVOLUPAMENT DELS PROGRAMES DE NORMALITZACIÓ

Arribar a normalitzar completament la corporació municipal hauria de ser una qüestió prioritària i cabdal en els plans de l'equip de govern de l'ajuntament.

Repetidament, els polítics s'omplen la boca amb manifestacions a favor de la normalització lingüística i de bons desitjos normalitzadors, especialment quan s'acosten les eleccions. Cal que aquests desitjos arribin també al funcionariat i es facin explícits mitjançant circulars, reunions, etc., en tots els nivells de l'organització.

Cal, per exemple, que es faci públic quin lloc ha d'ocupar la prova de llengua catalana en l'accés del nou personal i en els concursos de promoció interna. El model de reglament publicat pel CPNL recomana que es consideri «el coneixement expressat en llengua catalana com a requisit indispensable o mèrit preferent d'acord amb l'avaluació que s'estableixi» (art. 20.2 del model de RULC), però l'ideal és que sempre es palesi aquest coneixement mitjançant una prova eliminatòria; d'aquesta manera, l'ajuntament s'estalviarà cursos de català per als funcionaris i maldecaps posteriors.¹²

S'hauria de rendibilitzar al màxim la presència del CNL/SLC en el municipi, i no solament per fer traduccions i correccions de paperassa interna, sinó també com un element important en l'assoliment de la normalització desitjada.

Fóra vivament desitjable també que tots els ajuntaments que no ho haguessin fet encara adoptessin urgentment un programa de normalització lingüística (PNL), el qual hauria d'incloure, com a mínim, les mesures següents:

- a) Recollir dades sobre les necessitats lingüístiques de cada un dels llocs de treball.
- b) Fixar els perfils lingüístics de cada lloc de treball.
- c) Aprovar, al més aviat possible, el RULC, amb les especificitats que siguin necessàries per a una màxima eficàcia del PNL.
- d) Crear immediatament, una vegada aprovat el RULC, una comissió interdepartamental de seguiment (CIS) que vetlli pel compliment del Reglament i per l'assoliment dels objectius del PNL, tal com estableix l'article 23.1 del model de reglament.

12. En aquest sentit, és interessant l'article 21 del model de RULC, el qual estableix la participació del CNL/SLC en els tribunals qualificadors per a la valoració dels coneixements de català.

Finalment, cal evitar que l'estament polític municipal restringeixi l'àmbit d'aplicació del PNL: ni pel que fa a departaments o àrees («Hisenda, no me la toquis, que prou feina tenen») ni pel que fa a càrrecs («aquest, no l'empenyis, que fa una feina important»).

10. ELS RECURSOS

Des que es va crear el Consorci per a la Normalització Lingüística s'ha aconseguit de donar una estabilitat laboral a moltes persones que treballaven de feia anys en tasques lingüístiques als ajuntaments (sobretot, en classes de català), i aquest és un fet força positiu.

L'altra cara de la moneda de la consorciació, al meu entendre, podria ser —en certa manera— la titulació (de grau mitjà) que es va decidir que s'exigiria als tècnics de normalització lingüística (TNL) i la retribució que, en conseqüència, s'hi va fer correspondre.

Per la informació de què dispo, l'1 de gener de 1994 s'igualaran els sous i els complements dels TNL als que tinguin en aquella data els tècnics de grau mitjà del personal laboral de la Generalitat,¹³ que ja és un fet positiu per si mateix; però caldria trobar la manera d'aconseguir, en un temps prudencial, que tots els tècnics de normalització lingüística dels CNL/SLC tinguin una titulació òptima (llicenciatura en filologia catalana, certificat del nivell K —correcció de textos orals i escrits— o del nivell E —capacitació per a l'ensenyament de català a adults— de la Junta Permanent de Català, curs de postgrau o màster de planificació i dinamització lingüístiques, segons correspongui) en relació amb la responsabilitat assignada a cada TNL,¹⁴ i que la retribució sigui la corresponent en aquesta titulació.¹⁵ El fet que el CPNL aboní la matrícula del curs de postgrau de planificació i dinamització lingüístiques als TNL que ho sol·liciten i del màster de planificació i dinamització lingüístiques als directors/-res i als

13. Així mateix, el sou i els complements dels administratius dels CNL/SLC s'igualaran als dels administratius (grup C3) del personal laboral de la Generalitat.

14. Sembla que en les últimes convocatòries que s'han fet ja s'han anat demanant alguns d'aquests requisits, la qual cosa fa pensar que la intenció del Consorci és anar en aquesta direcció.

15. És una llàstima que persones ben preparades lingüísticament hagin abandonat els CNL/SLC perquè han considerat que la retribució era insuficient per la titulació que tenen i en comparació amb la responsabilitat que hom els exigia. De tota manera, cal reconèixer que aquest problema és compartit, en general, per totes les administracions, que sovint no poden competir en aquest camp amb l'empresa privada.

coordinadors/-res dels CNL/SLC que ho demanen és un bon incentiu amb vista a aquesta formació tan necessària, atesos els ambiciosos projectes que es volen dur a terme.

Una darrera qüestió que cal tenir en compte és que s'hauria d'aconseguir, tan aviat com fos possible, que una mateixa persona no hagi de fer ensemes tasques de naturalesa vària. És a dir que es puguin separar bé les responsabilitats d'assessorament, de dinamització i d'ensenyament en cada CNL/SLC.

* * *

Finalment, malgrat els esforços econòmics i d'organització de la Generalitat i dels ens locals que fan part del CPNL, que han anat sent progressivament més i més importants,¹⁶ sense un reglament d'ús intern del català i un PNL ben estructurats i ben aplicats en els ajuntaments, d'una banda, i sense una formació i una retribució òptimes del personal dels CNL/SLC,¹⁷ i mentre els cursos de català per a funcionaris siguin l'única mesura que s'apliqui amb vista a la normalització lingüística d'alguns ajuntaments —com sembla que encara s'esdevé—, els esforços del personal dels centres de normalització lingüística i els serveis locals de català seran poc efectius i a voltes decebedors per als ciutadans en general.

Confiem que el Consorci per a la Normalització Lingüística i els ajuntaments consorciats sabran triar els camins i els mitjans adequats per resoldre totes aquestes dificultats. Estic ben segur que trobaran tot el suport humà que hagin de menester en els membres dels CNL/SLC i en les altres persones que ens dediquem, d'una manera o una altra, a l'assessorament lingüístic.

16. Segons dades del mateix Consorci, el pressupost d'aquesta entitat per al 1991, per exemple, va pujar a més de mil cinc-cents milions de pessetes.

17. Com a exemple del que acabo de dir, és positiu que la dedicació i la responsabilitat dels directors dels CNL hagin estat reconegudes especialment enguany, però potser no ho és tant que, en canvi, als responsables dels SLC no se'ls ho hagi tingut en compte, de moment.